

ปัจจัยเชิงจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
Psycho-social Factors Affecting a Working Behavior according to the
Student Assisting and Caring System as Undertaken of Teachers in the
Schools under the Secondary Educational Service Area Office 29

อดุลย์ ยาพรหม* รสวลีย์ อักษรวงศ์** และพงษ์ธร สิงห์พันธ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะตามสถานการณ์ และ 3) เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวนรวม 358 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในระดับมาก
2. ปัจจัยด้านจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 10 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .783
3. ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูมี 6 ตัวแปรเรียงตามลำดับ ดังนี้ การรับรู้บทบาทหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากสังคม การเห็นแบบอย่างที่ดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่ออำนาจในตน โดยมีความสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .781 ตัวแปรทั้งหมดสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 61 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .351

คำสำคัญ : พฤติกรรมการทำงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูมัธยมศึกษา ปัจจัยเชิงจิตสังคม

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

** อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี : ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

*** อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี : กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The research aimed 1) to study a working behavior according to the student assisting and caring system as carried out by the teachers affiliated to the Secondary Educational Service Area Office 29, 2) to study a relation between mental factors, social circumstances and situational mental characteristics and 3) to find good predictors for a working behavior of the teachers according to the student assisting and caring system.

The samples used in the study were 358 teachers under the Secondary Educational Service Area Office 29 in the second semester of the academic year 2012. The research instruments were five rating scale questionnaires. A regressive multiple analysis was used in analyzing data.

The research findings were as follows:

1. Teachers' working behavior in assisting and caring students was at a high level.
2. Factors of mental characteristics, of environments, and mental characteristics according to circumstances were related to a working behavior in assisting and caring the students with a statistical significance of .05 and a multiple correlation coefficient value was equivalent to .783.
3. There were six good predictive variables for the assisting and caring system as arranged in the order of significance: perception of the roles and duties, relations between the teachers and students, social support, a good model, achievement motivation, and belief in a self power. Multiple relation was equivalent to .781. The variables could predict a working behavior of the teachers in assisting and caring the students by 61%. A standard error in prediction was equivalent to .351.

Keyword : work behavior, the student assisting and caring system, secondary teacher, psychosocial factor

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกรอบและแนวทางในการจัดการศึกษา มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข และมาตรา 22 การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2551 : 5-13)

วิกฤติการณ์ทางวัฒนธรรมและศีลธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน ทำให้เด็กและเยาวชนในวัยเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ เช่น ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ชอบหลบหนีการเรียน ดิตยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน ทำตัวเป็นโสเภณีมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนวัยอันควรและมีผลการเรียนตกต่ำ (กรมวิชาการ 2545 : 3) ผลจากการสำรวจของกองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งแปลระดับความรุนแรงได้ดังนี้ 1) พฤติกรรมเบี่ยงเบนในระดับเล็กน้อย ได้แก่ แต่งกายผิดระเบียบ หนีไปเที่ยวมั่วสุมตามศูนย์การค้า มีพฤติกรรมผิดเพศ 2) พฤติกรรมเบี่ยงเบนระดับปานกลาง ได้แก่ สูบบุหรี่ เที่ยวสถานเริงรมย์ เที่ยว

เล่นสนุกและเล่นสนุกเกอร์ 3) พฤติกรรมเบี่ยงเบนระดับรุนแรง ได้แก่ ดิตยาเสพติด จำหน่ายยาเสพติด ประพฤติตนทำนองชั่วสาว ทำลายทรัพย์สินสาธารณะ พกพาอาวุธ ก่อการทะเลาะวิวาท หากปล่อยให้เยาวชน เฉยชึ่งกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นความเสี่ยงต่อการเบี่ยงเบนพฤติกรรม อาจทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบดูแลส่งเสริมการจัดการศึกษาของเด็กและเยาวชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความจำเป็นเร่งด่วนในการสร้างภูมิคุ้มกัน และการป้องกันแก้ไขปัญหให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อให้ผ่านภาวะวิกฤตและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2551 : 34)

จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบต่องานดำรงชีวิตของผู้คนให้มีความซับซ้อนมากขึ้น หลายครอบครัวมีเวลาดูแลใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนลูกหลานน้อยลง ตัวนักเรียนเองซึ่งเป็นเยาวชนยังมีประสบการณ์ชีวิตไม่มากนัก มีความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ทำให้เกิดปัญหาให้กับตนเองและสังคมได้ง่าย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง การมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนถือเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่ไปกับระบบการจัดการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 5)

ในการศึกษาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ศึกษาหลายคน เช่น บุญหนา ศรีลาตเลา (2546 : 1), วิฑูรย์ วงษ์แหวน (2549 : ค), มัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547 : 1) และรจนา สินที (2545 : 133-138) ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดข้อมูลในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล บางกรณีพบว่ายังขาดการศึกษาข้อมูลนักเรียน จากบันทึกข้อร้องเรียนของเพื่อนครูเครือข่ายในการให้ข้อมูลพบขาดการศึกษาข้อมูลนักเรียนจากผลการประเมินและทดสอบต่าง ๆ นอกจากนั้นบางกรณี ก็ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการให้ข้อมูล ไม่มีเวลาศึกษาข้อมูล เครื่องมือหรือวิธีการรู้จักนักเรียนไม่ชัดเจน ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือหรือวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการให้ข้อมูลและไม่ได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาเดิมและครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในการให้ข้อมูล การจัดการกรรมการพัฒนาผู้เรียนยังไม่หลากหลาย ขาดการจัดกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ขาดความรู้และทักษะในการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน ขาดการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ขาดการได้รับการสนับสนุนจากสังคม ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งระบบการควบคุมติดตาม กำกับและประชาสัมพันธ์ที่จริงจังอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่ปรากฏผลที่ชัดเจน ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการที่จะนำระบบนี้ไปใช้ในโรงเรียนทุกระดับในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม (ความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) ปัจจัยด้านลักษณะของสถานการณ์ (การได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา การได้รับการสนับสนุนจากสังคมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดี) และปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรับรู้บทบาทหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนการรับรู้ความสามารถในตน) กับพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวนครู 3,647 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 358 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรพยากรณ์ 10 ตัวแปร ตัวแปรเกณฑ์ 1 ตัวแปร

1. ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ ตัวแปรจิตลักษณะเดิม และตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ดังนี้

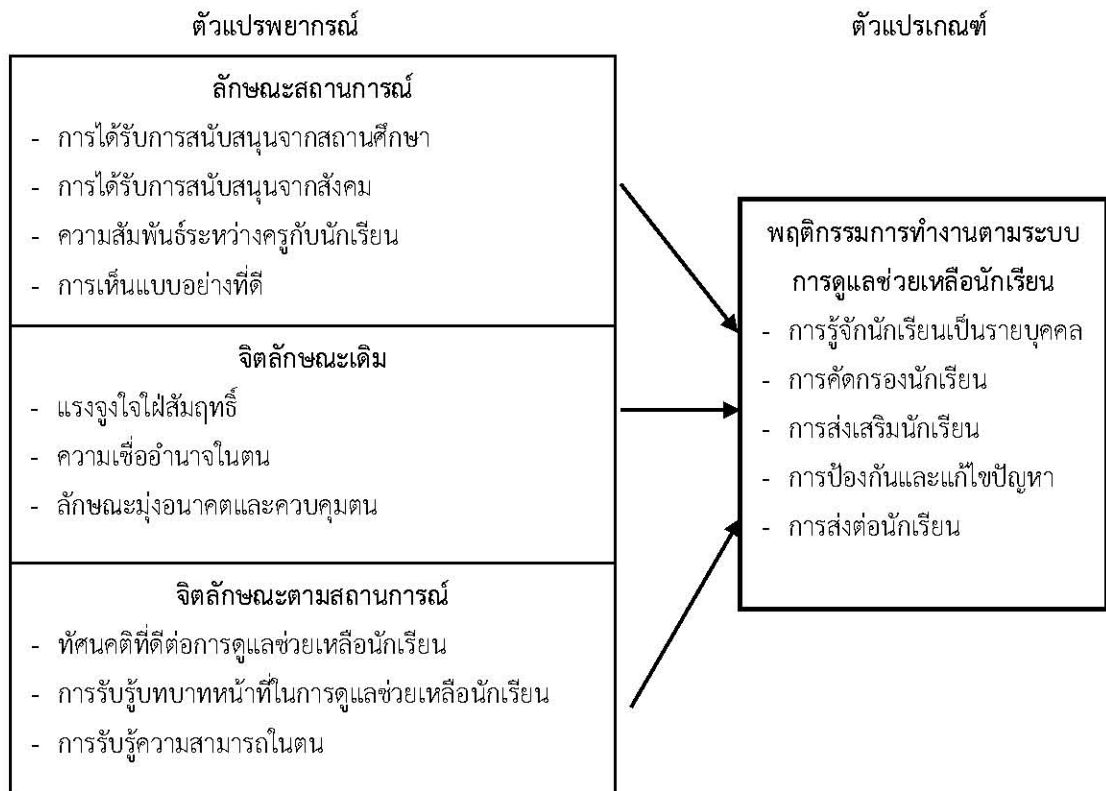
1.1 ตัวแปรลักษณะสถานการณ์ 4 ตัวแปร ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการเห็นแบบอย่างที่ดี

1.2 ตัวแปรจิตลักษณะเดิม 3 ตัวแปร ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

1.3 ตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร ได้แก่ ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรับรู้บทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการรับรู้ความสามารถในตน

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ พฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 358 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบวัดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยแบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่และแบบวัดที่ปรับปรุงจากแบบวัดที่สร้างไว้แล้ว จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .431–.852 และค่าความเชื่อมั่น .87 แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .637–.800 และค่าความเชื่อมั่น .87 และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .231–.773 และค่าความเชื่อมั่น .95

ฉบับที่ 2 แบบวัดสถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย แบบวัดการสนับสนุนจากสถานศึกษามีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .675–.878 และค่าความเชื่อมั่น .93 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .425–.685 และค่าความเชื่อมั่น .73 แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .521–.849 และค่าความเชื่อมั่น .92 และแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .367–.858 และค่าความเชื่อมั่น .88

ฉบับที่ 3 แบบวัดจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย แบบวัดทัศนคติที่ดีต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .463–.772 และค่าความเชื่อมั่น .86 แบบวัดการรับรู้ความสามารถในตนมีค่าอำนาจจำแนก

ตั้งแต่ .288-.841 และค่าความเชื่อมั่น .81 และแบบวัดการรับรู้บทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .725-.893 และค่าความเชื่อมั่น .96

ฉบับที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญา และการส่งต่อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .192-.833 และค่าความเชื่อมั่น .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือจากคณะกรรมการ มหวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำแบบวัดและหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปโรงเรียนและเก็บข้อมูลกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดรายข้อโดยใช้ Item-total Correlation และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้สูตร Alpha Coefficient ของ Cronbach
2. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวทางของ Best (1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.15 – 5.00	หมายถึง มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.15 – 4.50	หมายถึง มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.15 – 3.50	หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.15 – 2.50	หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง น้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
4. วิเคราะห์ตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

สรุปผลการวิจัย

1. ครูที่ศึกษามีพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยจิตลักษณะเดิม ปัจจัยลักษณะสถานการณ์ และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.781 สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ร้อยละ 61.3 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.352 โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักในการพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับดังนี้คือ การรับรู้บทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การได้รับสนับสนุนจากสังคม การเห็นแบบอย่างที่ดี ความเชื่ออำนาจในตน การสนับสนุนจากสถานศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถในตน ทักษะที่ดีต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนโดยการรับรู้บทบาทหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนพยากรณ์ได้มากที่สุด
3. ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 6 ตัวแปร เรียงตามลำดับดังนี้ การรับรู้บทบาทหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากสังคม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดี และความเชื่ออำนาจในตน ตัวพยากรณ์ที่ดีทั้ง 6 ตัว

กับพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.781 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร้อยละ 61 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.351

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูที่ปรึกษาที่มีพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาตั้งแต่ พ.ศ.2542 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้อย่างชัดเจน ทำให้ครูมีกระบวนการดำเนินงานตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ บทบาทครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหา รายการณ์ ทำบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และประเมินผลรายงานส่งหัวหน้าระดับและผู้บริหาร และงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยพร ป้อมเกษ (2550 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีประสิทธิภาพในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านลักษณะของสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โดยมีตัวแปรการรับรู้บทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาได้แก่ การเห็นแบบอย่างที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความเชื่ออำนาจในตน การได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนการได้รับสนับสนุนจากสังคม การรับรู้ความสามารถในตน และทัศนคติที่ดีต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์หลายเรื่องที่ใช้กรอบแนวคิดการทำนายพฤติกรรมตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม โดยศึกษาปัจจัยเชิงจิตสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงาน เช่น การวิจัยของ อ้อมเดือน สดมณี และอุษา ศรีจินดารัตน์ (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคมและความสุขใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสภาพการณ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและนักเรียน ลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการปฏิรูปการศึกษา ความสุขใจ ลักษณะทางพุทธ (อิทธิบาท 4) สามารถร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์พฤติกรรมการทำงานของครูตามแนวการปฏิรูปการศึกษาได้ และสอดคล้องกับ อันธนา มงคลสินธุ์ (2548 : 106-107) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อัตมโนทัศน์ ลักษณะมุ่งอนาคต ความสำเร็จของงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานนโยบายและการบริหารงานการนิเทศ ติดตามและประเมินผล สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ตัวแปรในกลุ่มปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยด้านลักษณะของสถานการณ์ ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 6 ตัวแปร เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ การรับรู้บทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การได้รับการสนับสนุนจากสังคม การเห็นแบบอย่างที่ดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความเชื่อ

อำนาจในตน ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีชุดนี้ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ ผลการวิจัยที่พบเช่นนี้ อาจอธิบายได้ดังนี้

3.1 การรับรู้บทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นตัวแปรที่พยากรณ์พฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดีที่สุด ที่พบผลเช่นนี้อาจเป็น เพราะการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพตามระบบที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาขึ้นโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก และใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ 5 ตอน คือ การรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ การอบรมพัฒนาครูที่ปรึกษา และการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ กัลยา อาจฤทธิ์ (2548 : 43) ที่ศึกษาพบว่า การอบรมให้ความรู้ ส่งผลต่อการดำเนินงานในระดับมาก

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพราะครูที่จะปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนในห้องเรียน มีบรรยากาศแห่งมิตรภาพ สร้างความเข้าใจเอื้ออาทรต่อกันและไว้วางใจกันจึงจะทำให้ครูที่ปรึกษาได้ข้อมูลที่ตรงตามข้อเท็จจริงมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ เกษสาคร (2544 : 171-173) ที่กล่าวว่าเทคนิคการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กร ผู้นำองค์กรจะต้องสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารระบบเปิด จะช่วยสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความร่วมมือ ประสานให้งานประสบความสำเร็จ มีความสนใจห่วงใยผู้ใต้บังคับบัญชา สนใจต่อความก้าวหน้าของผู้ปฏิบัติงาน พุดคุยเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติงานตามสมควร ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และแก้ไขความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยกระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจต่อกันและกัน ใช้วิจารณ์ภายในในการแก้ปัญหาด้วยบรรยากาศอย่างตรงไปตรงมา และยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อันธนา มงคลสินธุ์ (2548 : 106-107) ที่ศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 การได้รับการสนับสนุนจากสังคม ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพราะการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนครูที่ปรึกษาต้องออกไปดูสภาพจริงที่บ้านนักเรียน ข้อมูลจากชุมชนรอบ ๆ บ้านนักเรียนเพื่อจะได้วางแผนช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อันธนา มงคลสินธุ์ (2548 : 106-107) ที่ศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสอดคล้องกับสุนทรภรณ์ แก้วกนก (2546 : จ) ที่พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำ

3.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวครูที่ปรึกษาคือพลังขับเคลื่อนที่พยายามจะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความรับผิดชอบสูง มีความวิตกกังวลเมื่องานล้มเหลวและต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับประสาธ อิศรปริดา (2554 : 22), และสุรางค์ ไควตระกูล (2544 : 123) ที่กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จด้วยความพยายามมีความอดทน ไม่ท้อถอยต่อปัญหาหรืออุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วยมาตรฐานอันยอดเยี่ยมโดยไม่ได้กระทำเพื่อแสวงหาการยอมรับจากสังคม สอดคล้องกับ สิริพร ดาววัน (2544 : 141) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สอดคล้องกับ สาคร กิ่งจันทร์ (2545 : จ) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และสุนทรภรณ์ แก้วกนก (2546 : จ) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา อินทรไทย (2525 : 10) ที่ศึกษาพบว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สูงจะมีความทะเยอทะยาน มีการแข่งขันและมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ อันธนา มงคลสินธุ์ (2548 : 106–107) ที่ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จังหวัดกาฬสินธุ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ หมื่นแก้ว (2543 : ก) ที่ศึกษาพบว่า พยาบาลกลุ่มที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโทใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน ดีกว่ากลุ่มที่ใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

3.5 การเห็นแบบอย่างที่ดีส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะการที่ครูได้มีโอกาสศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วนำ แบบอย่างที่ดีมาพัฒนาในการปฏิบัติงานของตน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รสลีย์ อักษรวงศ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า การมีแบบอย่างส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนของครูมัธยมศึกษา และสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อารีย์ เศรษฐชัย (2546 : 47–48) ที่ศึกษาพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าความรู้สึก รับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

3.6 ความเชื่ออำนาจในตนส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพราะว่าความเชื่ออำนาจในตนเป็นความคิดที่เชื่อว่าความสำเร็จ ความล้มเหลวหรือความเป็นไปของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตน จะมีความพยายาม กระตือรือร้นต่อความเป็นไปของสิ่งแวดล้อมได้ตามลำดับขั้น คำนี้ถึงผลสัมฤทธิ์จากความพยายามและความสามารถ ของตนเองอยู่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร รักการ (2532 : ก) ที่พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนจะทำให้คนมี พฤติกรรมไม่ชอบอยู่เฉย ๆ มีความอยากรู้อยากเห็นพยายามใฝ่เรียน ใฝ่รู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีมีความกระตือรือร้น มีลักษณะผู้นำและมีวินัยแห่งตน สอดคล้องกับ พรพรรณ อุทัยวี (2544 : 124) ที่ศึกษาผลของตัวบ่งชี้ทางจิตสังคม และปริมาณการทำนายพฤติกรรมใฝ่รู้ของนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีผลต่อพฤติกรรมใฝ่รู้ ของนักศึกษาครูในกลุ่มตัวอย่างรวมที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ หรือมีลักษณะ มุ่งอนาคตและควบคุมตนสูง กลุ่มเพศหญิงที่ได้รับการส่งเสริมจากสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาต่ำ และกลุ่มตัวอย่างรวม และแทบทุกกลุ่มตัวอย่างย่อย

ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยเชิงจิตสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีการรับรู้บทบาทของครูในการทำงานตามระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องเช่น กระบวนการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทักษะในเรื่อง การใช้เครื่องมือคัดกรองนักเรียน การใช้จิตวิทยากับวัยรุ่น การใช้กิจกรรมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนและประเมินผลการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องและจริงจัง

1.2 ครูควรศึกษากระบวนการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าใจและนำมาปฏิบัติ ได้จริง ไปศึกษาดูงานกับครูที่ทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจนได้รับการยกย่อง ชมเชย

1.3 ผู้ปกครองนักเรียนควรให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 สังคมและชุมชนควรส่งเสริมให้มีการสนับสนุนจากสังคมและชุมชน โดยมีการสร้างกลุ่มเครือข่าย ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และปฏิบัติจริง

1.5 ผู้เกี่ยวข้องควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การทำกระบวนการ Focus Group เพื่อหาประเด็นอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทำงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 ควรมีการศึกษามลกระทบจากการทำงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียนและสังคมชุมชน

บรรณานุกรม

- กัลยา อาจฤทธิ์. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ, 2547
- จันทนา อธิยาจิริกุล. แนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2541.
- จินตนา อินทรไทย. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525
- บัณฑิต เหล่าสุชา. ปัจจัยทางสถานการณ์และจิตลักษณะกับพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- บุญหนา ศรีลาดเลา. การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแคนดงพิทยาคมกิ่งอำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.
- ประสาธ อิศรปริดา. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2554.
- ปิยพร ป้อมเกษ. โมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- ผจงจิต อินทสุวรรณ และคนอื่นๆ. รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- พรพรรณ อุทัยวี. ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมใฝ่รู้ในนักศึกษาคู. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- มัลลิกา ศรีวิสุทธิ. การศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

- ยงยุทธ เกษสาคร. การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำภายใต้สภาวะความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2546.
- รจนา ลินทิ. สภาพการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2539.
- รสวลีย์ อักษรวงศ์. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของครูในการสอนทักษะการแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- ราชน อางวิชัย. การวิเคราะห์จำแนกประเภทปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. รายงานสภาการศึกษาไทย ฉบับที่ 18 เรื่องบทบาทของการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ : ศูนย์สารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551.
- วิชาการ, กรม. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2545.
- วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนัก. การพัฒนาทักษะการคิดจุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551.
- วิเชียร รักการ. วัฒนธรรมและพฤติกรรมของไทย. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์, 2532.
- วิฑูรย์ วงษ์แหวน. รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนหัตถการราษฎร์รังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2549.
- ศรีเทพ วาดโคกสูง. การพัฒนาการดำเนินงานสารสนเทศตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพระทองคำวิทยา กิ่งอำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2544.
- สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ประสานการพิมพ์, 2546.
- สาคร กิ่งจันทร์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2545.
- สิทธิชัย อิมอ่อง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- สิริพร ดาวัน. การศึกษารายกรณีของนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนวที่มีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2554.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2538.

- สุนทรภรณ์ แก้วนก. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี, 2550.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- อ้อมเดือน สดมณี และอุษา ศรีจินดารัตน์. ปัจจัยด้านจิตสังคมและความสุขที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของ
ครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2553.
- อัญญา วงศ์วัฒนามงคล. ตัวแปรทางพฤติกรรมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.
- อันธนา มงคลสินธุ์. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.
- อารีย์ เศรษฐชัย. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบและ
ความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- Bandura, A. *The Social Foundations of Thought and Action*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall,
1986.
- Cronbach, L. J. *Essentials of Psychological Test*. 5th ed. New York : Haper Collins, 1990.
- Pedhazur, Elaza. *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : CBS College
Publishing, 1977.